

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องบทบาทของผู้สูงอายุที่มีต่อการพัฒนาชุมชน การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมประเพณี ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยจะมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จำนวน 1,270 คน แยกเป็นเพศชาย 555 คน เพศหญิง 715 คน ประกอบด้วย

1.1.1 กลุ่มข้าราชการบำนาญบ้านกาญจนาภิเษกกาฬสินธุ์ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2524 มีสมาชิกจำนวน 262 คน แยกเป็นเพศชาย จำนวน 156 คน เพศหญิง จำนวน 106 คน

1.1.2 กลุ่มสมาคมผู้สูงอายุจังหวัดกาฬสินธุ์ มีสมาชิกจำนวน 700 คน แยกเป็นเพศชายจำนวน 238 คน เพศหญิง จำนวน 462 คน

1.1.3 กลุ่มผู้สูงอายุตามชุมชนทั่วไปทั้ง 36 ชุมชน จำนวน 308 คน แยกเป็นเพศชาย 161 คน เพศหญิง 147 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ซึ่งได้มาโดยวิธีการ ดังนี้

1.2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามวิธีของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane.1973 : 727 ; อ้างถึงใน ชาญชัย ราช โคตร. 2544 : 38) ดังนี้

สูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2} \quad (\text{เมื่อมีค่าความเชื่อถือได้ของการเลือกตัวอย่าง} = 95\%)$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

$N =$ ประชากรทั้งหมด(1,270 คน)

$e =$ ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้มีได้ $= .05$

$$\text{แทนค่า } n = \frac{1,270}{1 + (1,270 \times .05^2)}$$

$$= 305 \text{ คน}$$

จากการคำนวณจะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 305 คน จากประชากร 1,270 คน และในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เพศและกลุ่มของผู้สูงอายุเป็นตัวแปรศึกษา

1.2.2 เมื่อได้จำนวนประชากรของกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยนำจำนวนประชากรของกลุ่มตัวอย่างมาคำนวณหาสัดส่วนโดยแบ่งตามเพศของผู้สูงอายุ คือ เพศชายและเพศหญิง จะได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้คือ

ประชากรผู้สูงอายุเพศชาย จำนวน 152 คน

ประชากรผู้สูงอายุเพศหญิง จำนวน 153 คน

1.2.3 เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการจัดชั้นภูมิ (Stratify) ของหน่วยตัวอย่างตามเพศของผู้สูงอายุ โดยการคำนวณหาหน่วยตัวอย่างในแต่ละกลุ่มแยกตามเพศ โดยใช้สูตรดังนี้ (สุมงข จามิกร. 2526 : 10 ; อ่างถึงใน สาวิตรี ตุ่มมี. 2548 : 37)

สูตร

$$n_1 = \frac{n \times N_1}{N}$$

เมื่อ $n_1 =$ กลุ่มตัวอย่างในแต่ละเพศของผู้สูงอายุ(แยกตามกลุ่มของผู้สูงอายุ)

$n =$ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

$N_1 =$ จำนวนประชากรในแต่ละเพศของผู้สูงอายุ(แยกตามกลุ่มของผู้สูงอายุ)

$N =$ จำนวนประชากร(เพศ)ทั้งหมดของทุกกลุ่มรวมกัน

แทนค่าจากสูตร ตัวอย่างเช่น จำนวนกลุ่มตัวอย่างเพศชายของกลุ่มข้าราชการบำนาญ

$$n_1 = \frac{152 \times 156}{555} = 42.74$$

จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างเพศชายของกลุ่มข้าราชการบำนาญ = 43 คน

แทนค่าจากสูตร ตัวอย่างเช่น จำนวนกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงของกลุ่มข้าราชการบำนาญ

$$n_1 = \frac{153 \times 106}{715} = 22.68$$

จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงของกลุ่มข้าราชการบำนาญ = 23 คน
เมื่อได้สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยจึงกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากรายชื่อในแต่ละกลุ่ม ดังแสดงในตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรแยกตามเพศและกลุ่ม

ผู้สูงอายุแยกตามกลุ่ม	ประชากรผู้สูงอายุ			รวม
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	
เพศชาย	156	238	161	555
เพศหญิง	106	462	147	715
รวม	262	700	308	1,270

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยแยกตามเพศและกลุ่ม

ผู้สูงอายุแยกตามกลุ่ม	กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ			รวม
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	
เพศชาย	43	65	44	152
เพศหญิง	23	99	31	153
รวม	66	164	75	305

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ชุด ได้แก่

2.1.1 แบบสอบถาม

2.1.2 แบบสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นจากการวิจัยเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแนวคิดซึ่งเกี่ยวกับบทบาทของผู้สูงอายุที่มีต่อการพัฒนา 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาชุมชน ด้านการศึกษา ด้านศาสนา และด้านวัฒนธรรมประเพณี แล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม ดังนี้

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกเป็นเพศ คือ เพศชายและเพศหญิง จำแนกตามอาชีพ คือ ข้าราชการบำนาญ/บำนาญเกษียณและค้าขาย/รับจ้าง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามบทบาทของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ เป็นลักษณะของแบบสอบถามเกี่ยวกับ บทบาทของผู้สูงอายุ 4 ด้าน ดังนี้

แบบสอบถามฉบับนี้มีข้อคำถามทั้งหมด 28 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับ ปัญหาของผู้สูงอายุที่มีต่อการพัฒนาชุมชน การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมประเพณี ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

2.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย เพื่อวิจัยบทบาทของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ที่มีต่อการพัฒนาชุมชน การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมประเพณี และเพื่อวิจัยปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อบทบาทของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ในการพัฒนาชุมชน การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมประเพณี ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองจากการที่ได้ศึกษาเอกสารและรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาการปรับตัวของผู้สูงอายุจากเอกสารและจากรายงานการวิจัยต่างๆ แล้วนำแนวคิดที่ได้มาสร้างเป็นแบบสอบถามปลายเปิด นำไปถามผู้สูงอายุเพื่อใช้เป็นข้อมูลนำมาสร้างแบบสอบถามปลายปิด

2.2.2 ศึกษารูปแบบแบบสอบถามจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ เป็นแนวโน้มการสร้างแบบสอบถาม แล้วกำหนดขอบเขตของคำถามจากตัวแปรที่จะศึกษาบทบาทของผู้สูงอายุ 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาชุมชน ด้านศึกษา ด้านศาสนา และด้านวัฒนธรรมประเพณี โดยประมวลจากคำถามปลายเปิดที่ได้จากการเก็บข้อมูลจากผู้สูงอายุไว้แล้ว ทั้งเพิ่มเติมและตัดแปลงให้สอดคล้องกับสาระเนื้อหาบทบาทผู้สูงอายุให้เป็นแบบสอบถามปลายปิด

2.2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาในขั้นหนึ่งก่อนแล้วจึงนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่

1) นางกนิษฐาภรณ์ วิวัฒน์ตระกูล พยาบาลวิชาชีพ 8 โรงพยาบาลกาฬสินธุ์
วุฒิการศึกษา ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ทำหน้าที่ตรวจสอบด้านเนื้อหา

2) นายอุยฤทธิ์ คงแสนคำ หัวหน้ากลุ่มงานศาสนสถานและศาสนสมบัติ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ วุฒิการศึกษาศศ.ม. (ไทยคดีศึกษา(เน้นสังคมศาสตร์)) ทำหน้าที่ ตรวจสอบด้านภาษา

3) นางรัชนีวรรณ มหานแสน ครูชำนาญการ โรงเรียนอนุคุณนารีกาฬสินธุ์ วุฒิการศึกษาวท.บ. (สถิติประยุกต์) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ทำหน้าที่ ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล

เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ขอคำแนะนำปรับปรุงแก้ไข ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาเพื่อให้แบบสอบถามมีคุณภาพขึ้น

2.2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงครั้งสุดท้ายไปทดลองใช้ (Try Out) ผู้สูงอายุอำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 40 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้

2.2.5 หากค่าอำนาจจำแนกรายข้อและความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาคุณภาพดังนี้

1) หากค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination Power) โดยหากค่าสัมประสิทธิ์อย่างง่าย (Item-total Correlation) ของแต่ละข้อ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 94)

2) หากค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหากค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 96-98) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

2.2.6 นำแบบสอบถามไปจัดพิมพ์เพื่อเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ไปทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีขอความอนุเคราะห์ ในการตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3.2 เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ความถี่และร้อยละ

4.2 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อและรายด้าน เพื่อทราบบทบาทของผู้สูงอายุ โดยใช้เกณฑ์ประเมินค่าความคิดเห็น แบ่งค่าเฉลี่ยเป็นช่วงแต่ละช่วงมีความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 100)

ค่าเฉลี่ย	หมายถึง	ระดับของบทบาท
4.51-5.00	หมายถึง	มีบทบาทในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง	มีบทบาทในระดับมาก
2.51-3.50	หมายถึง	มีบทบาทในระดับปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง	มีบทบาทในระดับน้อย
1.00-1.50	หมายถึง	มีบทบาทในระดับน้อยที่สุด

4.3 เปรียบเทียบบทบาทของผู้สูงอายุระหว่างเพศโดยใช้ t-test และระหว่างกลุ่มโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว(One Way ANOVA) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีเชฟเฟ (Scheffé)

4.4 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาที่มีต่อบทบาทของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ในการพัฒนาชุมชน การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมประเพณี ผู้วิจัยนำมาสรุปวิเคราะห์แล้วนำเสนอ โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ

5.1.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อโดยใช้ Item-total Correlation (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 107)

5.1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้วิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 96)

5.2 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์

5.2.1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X})

5.2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.)

5.3 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานได้แก่

5.3.1 การทดสอบค่าทางสถิติ โดยใช้ค่าที (t -test)

5.3.2 การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY